

ตารางที่ 3 เกณฑ์การตัดสินและการให้คะแนนร่างกาย

ส่วนของร่างกาย	ลักษณะ	คะแนน
ก. รูปร่างทั่วไป		20
1. ขนาด	ใหญ่สมส่วน กลมกลืน	5
2. รูปร่าง	ดีก หนา ยาว ร่างค้ำ ได้สัดส่วนกับความสูง	3
3. คุณภาพ	จนเรียบละเอียด ผิวเป็นมัน กระดูกใหญ่ เรียบ บึกบึน	2
4. ท่าทาง	ยืนสง่า เดินคล่องแคล่ว นุ่มนวล	4
5. ยากับกิริยา	ปราศปรียว อารมณ์ดี ไม่จู้จี้	2
6. สภาพร่างกาย	สุขภาพดี มีกล้ามเนื้อเต็ม บูนเด่น	4
ข. หัวและคอ		10
1. หัว	เรียบ กว้าง สัน รั้งกับขา	2
2. หน้าผาก	กว้าง บูนเต็ม	1
3. ศา	ใหญ่เต็มเขี้ยว เต็ม แจ่มใส	1
4. ขู	ขนาดปานกลาง ผิวเรียบ	1
5. เข่า	ขนาดปานกลาง ค้ำเป็นมัน เท่ากันทั้งสองข้าง รั้งกับหัวและใบหน้า	1
6. หน้าแก	กว้าง ปากใหญ่ รุขมุกใหญ่	1
7. กรามล่าง	เข้าได้กว้าง มีความจุ สูเรียบ	1
8. คอ	หนาบึกบึน หลอคกลมใหญ่ รั้งกับไหล่และหัว	2
ค. ส่วนทัก		20
1. ไหล่	ค้อยๆลาดเอียง มีเนื้อมาก กระหัดรัศ	4
2. ขาหน้า	สัน มีกล้ามเนื้อมากบูนเด่น	3
3. เข่า	กว้าง ตรง แข็งแรง เรียบ	2
4. แข็งหน้า	ยาว ใหญ่ เรียบ กลมกลืนแข็งแรง	2
5. น่อง	สัน กลม แจ่มหนา	2
6. ข้อเท้า	ใหญ่ แข็งแรง ตุ่มรั้งเรียบ แจ่มหนา	2
7. ข้อกิบ	สัน หนา แข็งแรง ลาดพอดี	2
8. เข่า	ใหญ่ สันกว้าง ฟันกิบบูนขึ้น สันกิบบูน แจ่มหนา สุขเหมือนขี้ผึ้ง	3
ง. ส่วนลำตัว		12
1. ยก	เต็ม ดีก กว้าง รอบอกใหญ่	3
2. ซี่โครง	กว้าง ยาว โกงพองาม	2
3. หลัง	กว้าง ตรง มีกล้ามเนื้อเต็ม แข็งแรง	5
4. บั้นเอว	หนาด้วยกล้ามเนื้อ กว้าง สัน	1
5. ฟันท้อง	หย่อนพองาม ขอกขาเต็ม	1

จำนวนท่อน		30	
1. ตะโพก	กว้าง สดได้ระดับ มีกล้ามเนื้อเต็มบุนเด่น	5	
2. ก้น	กว้าง ยาว มีกล้ามเนื้อ โคนหางเรียบ ไม่มีขน	4	
3. กระดูกเชิงกราน	ห่าง ไม่บุนเด่น	1	
4. ขาอ่อน	เล็ก กว้าง แข็งแรง มีกล้ามเนื้อ	2	
5. หน้าขา	อวบด้วยกล้ามเนื้อ เล็ก	3	
6. น่องขา	เล็ก กว้าง อวบ	1	
7. ต้นขาหลัง	ยาว กว้าง เรียบ มีกล้ามเนื้อมาก	2	
8. แข็งหลัง	สั้น กว้าง เรียบ เอ็นเด่นชัดแข็งแรง	2	
9. น่อง	กว้าง เล็ก แข็งแรง เรียบ ตุ่มเท้าเด่น แน่นหนา	1	
10. ข้อเท้า	สั้น แข็งแรง เรียบ	2	
11. เท้า	ใหญ่ สั้นกว้าง พื้นเท้าไม่ขึ้น เท้าแน่นหนาสูงเหมือนขี้ผึ้ง	4	
ฉ. อวัยวะสืบพันธุ์ (ผู้และเมีย)		8	
1. อัณฑะ	} เพศผู้	ใหญ่ ขนาดสม่ำเสมอ ไม่บิดเบี้ยว ไม่หย่อนยาน	5
2. นม		ห้วนนม อยู่ในตำแหน่งเหมาะสม ไม่ชิดกัน	1
3. ทิ้งค์		ถัดติดพื้นท้อง ไม่บิดเบี้ยว	2
1. อวัยวะเพศ	} เพศเมีย	ใหญ่ สม่ำเสมอ ไม่บิดเบี้ยว	2
2. เต้านม		มี 4 เต้า ขนาดสม่ำเสมอ	3
3. หัวนม		อยู่ในตำแหน่งห่างกันพอสมควร ขนาดไม้เล็ก หรือใหญ่เกินไป	2
4. เต้านมเตี้ย		มองเห็นเต้านมเตี้ยบริเวณเต้านม บุบค่น	1
		คะแนนรวม	100

ที่มา : คัดแปลงจาก จรัญ (2527)

การประเมินอายุควายโดยการดูฟัน

การดูอายุควายส่วนใหญ่ จะเป็นเกษตรกรรายย่อย ซึ่งไม่ค่อยมีการจดบันทึกข้อมูลประจำตัวสัตว์ จึงทำให้ไม่ทราบวัน เดือน ปี เกิดที่แท้จริง แต่การนำควายเข้าประกวดนั้นจะต้องเปรียบเทียบเป็นรุ่นและต้องมีอายุใกล้เคียงกัน จึงจะไม่เกิดความเสียเปรียบ ดังนั้นจำเป็นต้องประเมินอายุของควายที่เข้าประกวดจากการดูฟันหน้าล่างของควาย โดยดูจากร่องของฟันน้ำนมและการขึ้นของฟันแท้หน้าล่างของควาย

ฟันน้ำนม เป็นฟันที่ขึ้นตั้งแต่แรกเกิด จะมีขนาดเล็กมีจำนวน 20 ซี่ ประกอบด้วย กรามบนข้างละ 3 ซี่ กรามล่างข้างละ 3 ซี่ รวม 12 ซี่ และฟันหน้าล่างจำนวน 8 ซี่ โดยคู่ที่ 1 เป็นคู่ที่อยู่ตรงกลาง คู่ที่ 2 จะเป็นซี่ที่อยู่ถัดไปข้างละซี่ของคู่ที่ 1 คู่ที่ 3 เป็นซี่ที่อยู่ถัดไปข้างละซี่ของคู่ที่ 2 และคู่ที่ 4 เป็นซี่ที่อยู่ถัดไปข้างละซี่ของคู่ที่ 3 ซึ่งการประเมินอายุควายจะประเมินตามการร่วงของฟันที่อายุต่างๆ ดังนี้

คู่ที่ 1 จะร่วงเมื่ออายุ 2 – 2.5 ปี

คู่ที่ 2 จะร่วงเมื่ออายุ 3 – 3.5 ปี

คู่ที่ 3 จะร่วงเมื่ออายุ 4 – 4.5 ปี

คู่ที่ 4 จะร่วงเมื่ออายุ 5 – 5.5 ปี